

Nestali dokazi iz predmeta Čović-Lijanovići

Nestali su pojedini originalni dokumenti iz tužilačkog spisa iz predmeta Čović-Lijanovići, na što ukazuje i prepiska između Tužilaštva i Suda Bosne i Hercegovine (BiH) i Tužilaštva Kantona Sarajevo (KS), a do koje su došli novinari Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) iz Sarajeva.

Tužilaštvo KS-a je u junu 2010. godine utvrdilo da nedostaje 40 originalnih dokumenata, između ostalog i onih koji se tiču bivše Carinske uprave Federacije BiH (FBiH), Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kao i zapisnika o saslušanju optuženih i svjedoka. Dio dokumenata se nalazio samo u kopijama koje sudovi u BiH ne priznaju kao dokaz. Osam mjeseci kasnije, prvi ljudi ovih pravosudnih institucija odbijaju dati preciznu informaciju o konačnom broju i vrsti izgubljenih dokumenata.

Nives Kanevčev, glavna tužiteljica KS-a, kaže da je dobila "vruć krompir" i da nedostaju "ključni dokazi". Njen kolega, glavni državni tužilac, Milorad Barašin, kaže da nije riječ o važnim dokumentima, već o, navodno, neka tri dokumenta iz carine koje je lako ponovo naći, "ako neko želi da ih pronađe."

Većina originalnih dokumenata, za koje je Tužilaštvo KS-a u junu utvrdilo da nedostaju, korišteni su pred Sudom BiH koji je u novembru 2006. godine nepravomoćno osudio Dragana Čovića na pet godina zatvora, jer je kao ministar finansija FBiH zloupotrijebio svoj položaj i omogućio firmama porodice Lijanović iz Širokog Brijega da izbjegnu plaćanje više od 1,8 miliona KM carinske takse.

Međutim, nakon provedenog žalbenog postupka, Sud BiH se u junu 2008. godine proglasio nenadležnim, a predmet je ustupljen

Tužilaštvu KS-a. Suđenje ni do danas nije nastavljeno, niti je podignuta nova optužnica.

(Foto: CIN)

Kanevčeva kaže da je predmet ponovo u predistražnoj fazi i da ga Tužilaštvo KS-a trenutno pokušava rekonstruisati pregledavanjem stotina sati snimaka suđenja na Sudu BiH i ponovnim traženjem originalnih dokumenata iz nadležnih institucija. Dodaje da ne zna hoće li nestanak dokaza samo odgoditi ili potpuno onemogućiti procesuiranje slučaja, što zavisi od toga da li originalni dokumenti još uvijek postoje.

Put putuju dokazi

Prijenos predmeta sa državnog na kantonalni nivo traje već dvije i po godine.

Dopisi pokazuju da su dokazi najmanje devet puta transportovani između tri pravosudne institucije, u periodu od marta 2009. do februara 2011. godine. Kutije, registratori i fascikle su uglavnom prebacivane bez pratećih lista dokaza koji se u njima nalaze, pa je zbog toga, kažu zvaničnici iz tužilaštava, teško utvrditi ko je odgovoran za nestanak dokumenata.

Tužilaštvo BiH je predmet Čović-Lijanovići prosljedilo Tužilaštvu KS-a 24. marta 2009. godine, devet mjeseci nakon što se Sud BiH proglasio nenadležnim. Uz predmet su dostavljene neovjerene kopije dokumenata korištenih na suđenju, dok su originali tada još uvijek bili u Sudu BiH.

Tužilaštvo KS-a je najprije zatražilo kompletiranje liste dokaza, ali je dvije sedmice kasnije, ipak, odlučilo da primljenu dokumentaciju vrati, navodeći da se ne smatra nadležnim niti ovlaštenim za ovaj predmet. Međutim, državno tužilaštvo im je 9. jula 2009. godine ponovo vratilo isti spis sa kopijama dokumenata.

Originalni dokazi sa suđenja su tek 14. decembra 2009. godine preneseni iz Suda BiH u Tužilaštvo BiH. Potom je prošlo više od mjesec dana prije nego je Barašin Tužilaštvu KS-a proslijedio 31 kutiju sa dokazima koje su, prema riječima Kanevčeve, stigle u Tužilaštvo KS bez precizne specifikacije.

Ona priznaje da je zaposlenica Tužilaštva KS-a tada napravila grešku što je uopće primila pošiljku bez pratećeg popisa dokumenata. Tri dana kasnije je tužilaštvo pokušalo vratiti kutije, ali su ih kolege sa državnog nivoa odbile primiti.

“Samo su nam ih opet kamionom vratili”, kaže Kanevčeva.

Nakon svega, Tužilaštvo KS je 17. marta 2010. godine popisalo sadržaj kutija i ustanovilo da dio dokaza nedostaje, odnosno, da su za neke pronađene samo fotokopije. Kanevčeva kaže da je dobijala usmena objašnjenja iz Tužilaštva BiH: da su dokumenti možda izgubljeni u njihovim podrumima i da ne znaju gdje se nalaze.

Tužiteljica kaže da je posumnjala u ovaj izgovor, pa je 15. jula 2010. godine ponovo zatražila od Barašina dokumente koji nedostaju. Dvanaest dana kasnije je stiglo devet kutija dokaznog materijala koje je poslao državni tužilac Oleg Čavka, njen bivši kolega iz Kantonalnog tužilaštva.

Iz popisnog lista u kojem nije preciziran sadržaj svih kutija vidi se da su u Čavkinoj pošiljci bila najmanje tri od 40 dokumenata koji su nedostajali Tužilaštvu KS-a.

Tužilaštvo KS nije bilo zadovoljno, pa je 20. septembra 2010. godine još jednom tražilo nedostajuću dokumentaciju. Barašin tada šalje odgovor da je već dostavio sve dokaze kojim je Tužilaštvo BiH raspolagalo.

Međutim, početkom 2011. godine je u Sudu BiH pronađeno još dokaza. Prema podacima iz dostavnice, Sud BiH je 10. februara 2011. godine dostavio Tužilaštvu BiH jedan crni registrator sa dokazima, ali nije navedeno šta se u njemu nalazi.

U Tužilaštvu KS su izjavili da ne mogu potvrditi niti negirati prijem crne fascikle.

Milorad Barašin, glavni tužilac Tužilaštva BiH. (Foto: CIN)
Iako je obećao novinaru CIN-a dati na uvid svu dokumentaciju vezanu za prijenos dokumenata i naknadno pomoći u rekonstrukciji prijenosa dokaza, Barašin to nije uradio.

U Kantonalnom tužilaštvu kažu da su o svemu obavijestili Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH. Iz ove institucije, nadležne za imenovanje, razrješenje i disciplinsko procesuiranje tužilaca i sudija nisu željeli potvrditi niti negirati da je pokrenut disciplinski postupak zbog nestanka originalne dokumentacije.

Kako je počelo

Nestanak originalnih dokumenta je ranije u ovom slučaju oslobodio Čovića dijela optužbe, kada je original jednog od dva važna dokaza optužbe nestao iz arhiva institucije kojom je on svojevremeno rukovodio.

Suđenje za organizovani kriminal, zloupotrebu položaja, uzimanje i davanje mita te utaju 38,7 miliona KM uvozne takse je počelo 10. marta 2005. godine kada je Sud BiH potvrdio optužnice protiv sedam osoba. Osim Čovića, za različita krivična djela bili su optuženi Jozo, Jerko, Mladen i Slavo Ivanković-Lijanović, vlasnici Mesne industrije Lijanović iz Širokog Brijega, Mato Tadić, tadašnji predsjednik Ustavnog suda BiH i advokat Zdravko Lučić.

Tokom suđenja je utvrđeno da su u junu 2001. godine dvije firme porodice Ivanković-Lijanović od Carinske uprave FBiH zatražile oslobađanje od plaćanja prelevmana – posebne takse na uvoz mesa. Zahtjev je 23. juna proslijeđen Čoviću, tadašnjem ministru finansija FBiH, u čijoj nadležnosti je bila carina. Istog dana, iz ministarstva su vraćena dva dokumenta sa faksimilom (pečatom) Čovićevog potpisa, u kojima je

izneseno mišljenje da Lijanovići ne trebaju plaćati prelevmane.

Tokom suđenja je utvrđeno da je Čović slijedeće dvije godine ignorisao upozorenja o nezakonitosti takvog aranžmana koja su mu uputili Mirsad Kurtović, tadašnji ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH i Fuad Kasumović, tadašnji zamjenik direktora Carinske uprave FBiH. Prema optužnici, na ovaj način su firme Lijanovića izbjegle plaćanje 38,7 miliona KM uvozne takse.

Čović je 2002. godine izabran za člana Predsjedništva BiH, a Carinska uprava FBiH je naknadno pokušala naplatiti taksu. Lijanovići pokreću upravni spor u kojem je Vrhovni sud FBiH presudio da moraju platiti carinski dug. Međutim, Ustavni sud BiH je ukinuo niz presuda, usvajajući apelacije Lijanovića za manje od dva mjeseca, iako postupci pred ovim sudom obično traju između godine i godine i po.

Zajedno sa Čovićem i braćom Ivanković-Lijanović i predsjednik Ustavnog suda, Mato Tadić je optužen za zloupotrebu položaja, primanje mita i učešće u organizovanoj kriminalnoj grupi,. Međutim, optužbe nisu dokazane, pa su Tadić i Lijanovići oslobođeni, a uz njih i advokat Lučić, za kojeg je tužilaštvo tvrdilo da je posredovao u davanju mita.

Čović je osuđen na temelju jednog od dva dokumenta, na osnovu kojeg su Lijanovići izbjegli platiti 1,8 miliona KM. Drugi dokument, gotovo iste sadržane, na osnovu kojeg je izbjegnuto plaćanje dodatnih 36,9 miliona KM takse, Sud BiH nije ni razmatrao, jer u Ministarstvu finansija FBiH nije nađen njegov original, već samo fotokopija.

Branković, Bičakčić, Dodik

Nestanak originalnih dokumenata iz arhiva državnih institucija je u još najmanje dva procesa doprinio da sudovi visokopozicionirane političare oslobode optužbi za zloupotrebu položaja.

Upravo zbog nepostojanja originala ili ovjerene fotokopije dokumenta na kojem se optužnica temeljila, Kantonalni sud u Sarajevu je oslobodio Edhema Bičakčića i Nedžada Brankovića, bivše premijere Vlade FBiH, optužene za zloupotrebu službenog položaja, rekla je Dalida Burzić, sudija ovog suda.

Milorad Dodik je također bio optužen za zloupotrebu položaja premijera Republike Srpske (RS), nezakonito isplaćujući budžetski novac i kupujući stanove ministrima, članovima skupštine i drugim osobama. Uz Dodika je bio optužen i Novak Kondić, bivši ministar finansija RS-a, a obojica su u oktobru 2005. godine oslobođeni zbog nedostatka originalne dokumentacije iz Arhiva Vlade RS-a.

Banjalučki Osnovni sud je zaključio da tvrdnje optužbe ne može prihvatiti, jer je Arhiv Vlade RS-a bio neuredan, a relevantna dokumentacija je nedostajala ili je bila u neovjerenim fotokopijama, stoji u presudi koju je u maju 2006. godine potvrdio i Okružni sud u Banjoj Luci.